

**KLIMA- OG
FORURENSNINGS-
DIREKTORATET**

Miljøverndepartementet
Boks 8013 Dep
0030 Oslo

Klima- og forurensningsdirektoratet
Postboks 8100 Dep, 0032 Oslo
Besøksadresse: Strømsveien 96

Telefon: 22 57 34 00
Telefaks: 22 67 67 06
E-post: postmottak@klif.no
Internett: www.klif.no

Dato: 17.03.2011
Vår ref.: 2010/1455 008
Deres ref.:
Saksbehandler: Mari T. Bjørhei, telefon: 22573609

Hørings svar til NOU 2010:10 Tilpassing til et klima i endring

NOU 2010:10 *Tilpassing til eit klima i endring* er en grundig og god utredning som etter vår vurdering gir et godt grunnlag for å utvikle en god politikk for klimatilpassningsarbeidet framover. Vi stiller oss i all hovedsak bak utvalgets prinsipper og tilrådninger, og gir derfor kun noen korte kommentarer til utredningen. Det haster å redusere utslippene av klimagasser, men det haster også med å styrke arbeidet med klimatilpassing. Klif vil gjerne bidra med vår kompetanse i dette viktige arbeidet.

Klifs arbeid med klimatilpassing

Vi ser at utvalget har trukket fram en rekke utfordringer og tiltak som vi ser som viktige i arbeidet med å forberede oss på et klima i endring, også innen Klifs ansvarsområder.

Klimaendringer vil ha konsekvenser for forurensningssituasjonen i Norge. Selv om det settes inn tiltak slik at utslippene ikke øker, vil klimaendringene påvirke miljøtilstanden fordi klimaendringene i seg selv gir endringer av miljøtilstanden eller gjør at utslippene får større eller endret effekt.

Følgende er viktige elementer i Klifs arbeid med klimatilpassing:

- minimalisere effekt av forurensning som følge av klimaendringene
- tilpasse miljøovervåkingen slik at potensielle konsekvenser av klimaendringene identifiseres og kvantifiseres, likeså effekten av tilpasninger og tiltak
- bidra til å frambringe bedre kunnskap om klimaeffekter og mulige tilpassingsstrategier i internasjonal sammenheng, spesielt i forhold til sårbare områder og utviklingsland

Klif er norsk "focal point" for klimapanelet (IPCC), og jobber aktivt med å frambringe god og helhetlig kunnskap om klimaendringene, virkninger og tilpassingstiltak. Vi har spesielt oppmerksomhet rettet mot å fylle kunnskapshull om dette i utviklingsland og nordområdene. Spesialrapport om ekstremvær og klimatilpassing er et eksempel på det viktige arbeidet i IPCC.

Vannforvaltning og marine økosystemer

Klif mener at utvalget har jobbet bredt og godt med tilrådingene om hvordan sårbarheten til naturmiljøet kan reduseres. Et viktig mål i dette arbeidet er å beholde økosystemenes struktur og funksjon, og minimere negative effekter av forventede økte avrenninger av miljøgifter, næringsalter, organisk materiale og partikler og økninger i vanntemperaturen. Vi savner klarere anbefalinger om tilpasningstiltak for de sektorene hvor klimaendringer kan være negative for tilgrensende vannøkosystemer, for eksempel landbruk, havbruk, avfall og avløp.

Klif stiller seg bak utvalgets gode anbefalinger om mer overvåkning og forskning på havforsuring og mer forskning på vippepunkter i naturmiljøet. Dessuten vil vi understreke at samvirkende effekter av klimaendringer og havforsuring også er et viktig forsknings-tema.

I tillegg bør det rettes fokus mot eutrofieringsproblematikk, fordi eutrofiering kan gi store konsekvenser for havøkosystemenes tilstand og mangfold, for fiskeressursene, og påvirke havets evne til CO₂-lagring på en negativ måte. Framtidige klimaendringer som innebærer økning i vanntemperaturen vil i seg selv være en faktor som kan føre til dårligere vannkvalitet og status i økosystemene ved samme næringsaltpåvirkning som i dag. Dette er fordi resipientens respons på tilførsler av næringsalter øker ved økt temperatur. Både overvåkning av tilstand og forskning på hvordan temperaturøkning og økt tilførsel av miljøgifter, næringsstoffer og partikler påvirker økosystemene, bør styrkes. Også samvirkende effekter av klimaendringer og havforsuring er et viktig tema som det bør forskes mer på.

Klif er ikke enig i utvalgets vurdering av tilstanden til sukkertare. I rapporten heter det *"..i regional skala er likevel næringsaltilførslen frå havbruksverksemda på Vestlandet framleis uproblematisk og sukkertaren her er ikkje svekt på grunn av dette."* Vi viser til Sluttrapport 2008¹ fra Sukkertareprosjektet og brev til MD av 23. juni 2010 med overlevering av rapport fra arbeidsgruppen for sukkertare. Brevet sier blant annet at *"vi vet nok til at det allerede nå bør vurderes om det skal settes inn ytterligere tiltak for å redusere utslippene av næringsstoffer fra landbruk og avløp til Skagerrak og fra akvakultur på Vestlandet"*.

¹ SPFO-rapport 1043/08, TA-2467/2008

Avløp og overvann

Utvalget peker på flere utfordringer samfunnet står overfor med klimaendringer og avløp. Dette gjelder i første rekke at det ikke er definert en nasjonal myndighet med ansvar for overvann, hvilket er en stor utfordring da større nedbørsmengder vil føre til økt avrenning, spesielt fra tette flater. Utvalget mener det vil være naturlig at Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) tar ansvar for dette, spesielt sett i forbindelse med arbeidet med flomdirektivet. Vi er enig i denne vurderingen. Tilknyttet et slikt arbeid kan det også være naturlig å etablere et urbanhydrologisk organ, satt sammen av for eksempel NVE, Klif og forskingsorganer, da det vil være en overgang fra der det er naturlig at NVE arbeider med overvann og hvor det kan bli et ansvar for forurensningsmyndighetene fordi overvannet føres i ledninger i boligområder.

Utvalget peker på at det er behov for langt flere korttidsnedbørsmålere for å kunne dimensjonere ledningsnett bedre. Vi stiller oss bak dette, og mener også at det vil være nødvendig å få fortløp i arbeidet med å åpne vassdrag som tidligere er lagt i rør for å innføre lokal overvannshåndtering i urbane strøk, og for generelt å sikre at mindre overvann føres fram til rør. Klif mener i den forbindelse at det bør ses nærmere på miljøsidene ved å lede urbant overvann til nærmeste vassdrag.

Utvalget tilrår at det lages statlige retningslinjer for dimensjonering av ledningsnett. Vi er enig i at statlige organ bør ta ansvar for å skaffe mer kunnskap, og arbeide fram grunnlag for å kunne dimensjonere ledningsnettet på en måte som tar hensyn til klimaendringer.

Utvalget tilrår også at det ses nærmere på de økonomiske rammevilkårene for å styrke tilpassingskapasiteten i VA-sektoren. Både nye krav til overvannshåndtering og arbeidet med vannforskriften har utløst ordskifte om økonomiske rammevilkår innen avløps-sektoren. Klif finner tilrådingen interessant, og mener det er viktig å konkretisere disse tankene både når det gjelder rammevilkår for gebyr, som for eksempel innføring av egen avgift for overvann, og statlige tilskudd ut over dette.

Organisering av klimatilpasningsarbeidet

Utvalget anbefaler at tilpasningsarbeidet ikke sentraliseres, men utføres av de respektive sektormyndighetene. I rapporten heter det at *”Noreg har samla sett eit godt utgangspunkt for å tilpasse seg eit endra klima. Ein føresetnad er at omsynet til klimaendringar blir teke inn i planleggings- og avgjerdsprosessar på alle samfunnsområde og avgjerdsnivå.”*

Klima- og forurensningsdirektoratet mener dette er et meget viktig poeng. Det er kommunen som er planmyndighet i Norge og som må påse at det planlegges for et samfunn som har lave utslipp, og som kan møte konsekvensene av klimaendringer. Klima- og forurensningsdirektoratet mener det bør være en prioritet framover å gjøre kommunen i stand til å ta denne oppgaven.

Utvalget påpeker behov for å styrke den nasjonale koordineringsfunksjonen, at funksjonen må gjøres permanent og få en forvaltningsmessig god plassering. Videre påpeker utvalget at fylkesmannen bør få et særlig ansvar for å følge opp det kommunale tilpassingsarbeidet. Vi støtter utvalgets syn på dette området. Vi vil særlig understreke behovet for å styrke den nasjonale koordineringsfunksjonen og å satse mer ressurser på det tverrfaglige kunnskapsgrunnet som er absolutt nødvendig for å møte utfordringene med de riktige tiltakene i tilpasningsarbeidet.

Klif har sentrale oppgaver i klimaarbeidet, og da særlig utslippsreduksjoner i Norge. Vi har også blant annet gjennom miljøovervåking og arbeidet i IPCC viktig kompetanse innen klimatilpassing, og vi deltar gjerne i den videre diskusjonen om en god nasjonal koordinering av tilpasningsarbeidet.

Med hilsen

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

Ellen Hambro
Direktør

Signe Nåmdal
Avdelingsdirektør